

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ТРИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина тридцята

Стенограма пленарного засідання
15 травня 2025 року

Київ 2025

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ТРИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина тридцята

*Стенограма пленарного засідання
15 травня 2025 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Четвер, 15 травня 2025 року)

Частина тридцята

Заява депутатських груп «Довіра» і «Партія «За майбутнє»	...6
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...7
Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» щодо скасування візових вимог для іноземців та осіб без громадянства, які є гуманітарними працівниками та волонтерами, на період дії воєнного стану»	...8
Внесення змін до деяких законів України щодо імплементації положення Болар	...12
Голосування пропозиції про включення до порядку денного сесії проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення медичного обстеження водіїв»	...13
Внесення змін до деяких законодавчих актів щодо особливостей виплати пенсій особам, які вчинили кримінальне правопорушення проти основ національної безпеки, громадської безпеки, миру, безпеки людства, міжнародного правопорядку	...13
Інформація про обрання заступником голови депутатської фракції політичної партії «Слуга народу» народного депутата України Халімона П.В.	...14
Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо удосконалення порядку видачі, продовження та контролю за обґрунтованістю видачі листків непрацездатності»	...14

Прийняття в першому читанні за основу з урахуванням пропозицій
комітету проекту Закону України «Про внесення зміни
до статті 4 Закону України «Про щомісячну грошову
виплату деяким категоріям громадян»

...19

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
15 травня 2025 року, 10 година 17 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні колеги, звертаю увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою усі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу та прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після оголошення перерви у пленарному засіданні. Я прошу всіх присутніх неухильно дотримуватися прийнятого українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні народні депутати, 15 травня 1990 року, 35 років тому, розпочала свою роботу перша сесія Верховної Ради України першого скликання. Це історична подія, що ознаменувала нову добу українського парламентаризму та державотворення. У складні часи історичних зрушень народні депутати першого скликання проявили державницьку відповідальність і рішучість, відновили незалежність України та заклали основи її подальшого демократичного розвитку.

Верховною Радою першого скликання було ухвалено низку доленосних рішень, зокрема: Декларацію про державний суверенітет України; Акт проголошення незалежності України, який відкрив нову сторінку в історії держави; Постанову «Про військові формування на Україні», що розпочала процес створення Збройних Сил України; Постанову «Про проведення всеукраїнського референдуму в питанні про проголошення незалежності України». За результатами цього референдуму понад 90 відсотків громадян підтримали незалежність. Також були затверджені державні символи України: Прапор, Герб і Гімн.

Шановні колеги, ми з глибокою шаною згадуємо вагомий внесок народних депутатів України першого скликання у розбудову Української державності. До речі, серед них і наші нинішні колеги народні депутати України дев'ятого скликання Сергій Владиславович Соболев та Юлій Якович Іоффе. Їхній вклад у становлення сучасної України є визначальним і надихає наступні покоління парламентаріїв (*Оплески*).

Шановні народні депутати, сьогодні ми відзначаємо і День вишиванки. Це народне свято, що об'єднує українців усього світу навколо нашої багатой культурної спадщини. Вишиванка – це не лише елемент традиційного одягу, а й символ історичної пам'яті та національної гідності.

Також у цей день відповідно до указу Президента України в Україні відзначається День сім'ї – свято, що підкреслює важливість родини як основи суспільства. Саме в сім'ї закладаються фундаментальні цінності, формується громадянська свідомість, зміцнюється добробут і духовна єдність нашої нації.

Щиро вітаю вас з цими знаковими святами, які утверджують нашу культуру, ідентичність і надихають на єдність і взаємну підтримку.

Шановні народні депутати, сьогодні день народження у наших колег народних депутатів України Валентини Юріївни Короленко-Усової, фракція «Слуга народу», Ірини Володимирівни Геращенко, фракція «Європейська солідарність», та Олега Євгенійовича Воронька, група «Відновлення України». Давайте привітаємо наших колег, побажаємо їм міцного здоров'я, наснаги та плідної роботи на благо України (*Оплески*).

Шановні народні депутати, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, сьогодні триває 1177-ма доба героїчного спротиву українського народу повномасштабній збройній агресії російської федерації. Україна продовжує боронити свою свободу, захищаючи державний суверенітет, мову, культуру, національні традиції, державні символи та європейський вибір ціною надлюдських зусиль, здоров'я та життя як військовослужбовців, так і мирних громадян.

Я прошу вшанувати хвилиною мовчання світлу пам'ять усіх захисників і захисниць, які віддали життя за Україну та її майбутнє, а також мирних громадян, чиє життя було передчасно обірвано внаслідок збройної агресії російської федерації.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Прошу сідати.

Шановні колеги, перед тим, як перейти до питань порядку денного, хочу оголосити, що надійшла заява від груп «Довіра» і «Партія «За майбутнє»

з вимогою про оголошення перерви, яку готові замінити на виступ. Давайте послухаємо виступаючого, і після цього одразу перейдемо до розгляду питань порядку денного. Перше голосування потребуватиме 226 голосів, тому прошу народних депутатів займати свої місця.

Запрошую до слова Павла Бакунця. Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний пане Голово! Шановні народні обранці! Дорогі українці! Сьогодні вітаю вас з позиції груп мажоритарників «Довіра» і «Партія «За майбутнє» з цим знаменним днем – народним Днем української вишиванки. Вишиванка є кодом української нації, є особливістю українців, яка протягом тисячоліть відрізняє наш народ від інших, є нашою національною ідентичністю. У цей народний день, а ще й в День сім'ї я закликаю усіх вас вдягнути вишиванку, відчувати цей код і передати його молодим людям, своїм рідним. З цієї трибуни я хочу сказати, що український народ вдягає вишиванки різних кольорів, але не в усіх це кольори радості. У багатьох українських родин через відсутність їхніх рідних вдома, в сім'ї, кольори вишиванок є темними.

Тому в цей особливий день я закликаю вас, парламентарії, наш уряд звернутися і підтримати родини наших захисників, особливо родини тих, рідні яких, на жаль, перебувають в полоні або мають тимчасовий статус «зниклий безвісти», з вірою, що вони повернуться до своїх домівок, до своїх рідних, і тоді всі українці вдягнуть гарні кольорові вишиванки, і запанує мир. Хочемо вірити, що і цей день на міжнародній арені також наблизить український народ до цього миру, бо українці прагнуть миру.

Сьогодні я бажаю усім вам натхненної підтримки наших захисників на фронті, підтримки дружин, матерів наших захисників і віри в те, що в найближчому часі український народ в українській вишиванці в Українській державі отримає довгоочікуваний день миру.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Шановні колеги народні депутати, шановні друзі, переходимо до розгляду питань порядку денного. Спочатку проведемо сигнальне голосування, потім у нас включення питання до порядку денного сесії, і треба 226 голосів, тому прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Шановні колеги, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного пропоную провести сигнальне голосування. Перед голосуванням прошу народних депутатів

перевірити наявність особистих карток у пультах на ваших робочих місцях. Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло.

Шановні колеги, прошу взяти участь у сигнальному голосуванні. Прошу голосувати.

«За» – 220.

Проголосували: за – 220, проти – 12, утримались – 1. Усе як завжди.

Шановні колеги, перелік питань, схвалений Погоджувальною радою депутатських фракцій і груп, вам надано. Переходимо до його розгляду.

Шановні колеги, ще раз прошу зайняти свої місця, бо маємо включити перше питання до порядку денного сесії, для чого треба 226 голосів.

Отже, вашій увазі пропонується проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» щодо скасування візових вимог для іноземців та осіб без громадянства, які є гуманітарними працівниками та волонтерами, на період дії воєнного стану» ([№ 13071](#)).

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про включення законопроекту № 13071 до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 258.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 212.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова народного депутата автора законодавчої ініціативи Зуба Валерія Олексійовича.

Будь ласка, Валерію Олексійовичу, вам слово (*Оплески*).

ЗУБ В.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (одномандатний виборчий округ № 209, Чернігівська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, колеги. Міжфракційне депутатське об'єднання «Підтримка волонтерського руху», співголовою якого я є, виявило одну дуже серйозну проблему іноземних волонтерів та гуманітарних працівників, які мають виїжджати з України, щоб переоформити свою волонтерську візу. Ідеться про труднощі з отриманням дозвільних документів. Тому ми зареєстрували проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» щодо скасування візових вимог для

іноземців та осіб без громадянства, які є гуманітарними працівниками та волонтерами, на період дії воєнного стану» (№ 13071).

Проект розроблений спільно з юристами громадських і благодійних організацій та міжнародних некомерційних організацій за активної участі представників Національної соціальної сервісної служби і Міністерства соціальної політики.

До реєстрації законопроект пройшов обговорення в Службі безпеки України, Міністерстві закордонних справ України, Державній міграційній службі України, Міністерстві внутрішніх справ України.

Ключова зміна цього законопроекту: на період дії воєнного стану та протягом одного року після його завершення волонтери та гуманітарні працівники із країн безвізового режиму зможуть отримувати посвідку на тимчасове проживання в Україні без необхідності оформлення довгострокової візи. Також передбачається, що волонтери, які в'їхали до України після 24 лютого 2022 року та звернулися із заявою для оформлення посвідки на тимчасове проживання протягом 60 днів з дня набрання чинності цього закону, вважатимуться такими, які тимчасово на законних підставах перебувають на території України. Це дозволить розв'язати проблему волонтерства, що потрібно на сьогодні. Водночас законопроект є євроінтеграційним.

Сьогодні, в День вишиванки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до слова голову Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Андрія Вікторовича Задорожного.

Будь ласка, Андрію Вікторовичу.

ЗАДОРОВНИЙ А.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги, шановний пане Голово! Законопроектом № 13071 передбачається, що в період дії воєнного стану та протягом одного року після дня його скасування або припинення вимога щодо обов'язку отримання довгострокової візи не поширюється на іноземців та осіб без громадянства, крім, звичайно, громадян російської федерації, які прибули в Україну для роботи волонтерами або для роботи в гуманітарному секторі, щоб допомогти постраждалому населенню.

Інформую, що проект закону підтримують Міністерство оборони України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Міністерство фінансів України, Міністерство у справах ветеранів України, Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство юстиції України.

Враховуючи, що у період війни гуманітарна допомога та волонтерська діяльність відіграють важливе значення в контексті протистояння триваючій збройній агресії російської федерації проти України, комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України проект закону № 13071 за наслідками розгляду у першому читанні прийняти за основу. Наявні до проекту зауваження будуть доопрацьовані до другого читання.

Прошу підтримати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Вікторовичу.

Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи в обговоренні цього законопроекту: два – за, два – проти.

Заремський Максим Валентинович, фракція «Слуга народу».

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Задорожному Андрію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Вікторович Задорожний. Будь ласка.

ЗАДОРОВНИЙ А.В. Шановні колеги, до свого виступу додам, що, за великим рахунком, навіть сама динаміка використання гуманітарної допомоги та користі від волонтерських організацій гальмується безпосередньо візовим питанням. Тому прошу звернути на це увагу і долучитися до прийняття цього, в моєму розумінні, важливого законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Володимир Михайлович В'ятрович від фракції «Європейська солідарність».

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Софії Федині.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Федина. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Фракція «Європейська солідарність» підтримує ініціативу, якою

пропонується спростити життя іноземним волонтерам і нарешті перестати перешкоджати їм у їхній допомозі Українській державі.

Але сьогодні я хотіла б привернути увагу до ще однієї суміжної проблеми. В Україні є військовослужбовець Григорій Пивоваров, громадянин Ізраїлю, хоча багато років живе в Україні, який з 2014 року добровольцем пішов захищати Українську державу. Нещодавно указом Президента України Григорія Пивоварова було нагороджено орденом «За мужність» І ступеня. Відсьогодні він є повним кавалером, повним лицарем ордену «За мужність». Також він відзначений «Орденом Богдана Хмельницького» ІІІ ступеня, медаллю «Захиснику Вітчизни», медаллю «За поранення» чотири рази. Ця людина багато років поспіль бореться за право стати громадянином України. Останніх шість років, зокрема я, але, думаю, що й інші колеги народні депутати, неодноразово зверталися від його імені до всіх можливих українських структур з проханням посприяти цьому справжньому Герою України в отриманні громадянства України. На жаль, мовчанка, відписки.

Тому, пане Президенте Володимире Зеленський, представники всіх відповідальних за ці питання структур, вважайте мій виступ з трибуни офіційним зверненням до вас. Прошу зробити все можливе, щоб Григорій Пивоваров – насправді Герой України і доброволець, який з 2014 року захищає Українську державу, нарешті отримав громадянство України, бо він один із тих, хто дійсно цього заслуговує і знає, що таке бути справжнім українцем.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євтушок Сергій Миколайович, фракція «Батьківщина». Шановні колеги, після цього виступу ми будемо голосувати.

ЄВТУШОК С.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Прошу передати слово Івану Крульку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Іванович Крулько.

Шановні колеги, запросіть народних депутатів до залу, після цього будемо голосувати.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Норми цього законопроекту дозволяють людям доброї волі, які, на відміну від багатьох іноземних політиків, урядів, дуже добре розуміють, що означає росія з її агресивними імперіалістичними планами. Вони приїхали

в Україну, щоб допомагати фронту, підтримувати Збройні Сили України, наближати такий потрібний мир і перемогу України.

Безперечно, будь-які бюрократичні перешкоди, які змушують цих людей проходити кола пекла, щоб отримати можливість допомагати Україні, це, принаймні, нелогічно. Тому ми як парламент маємо прийняти законопроект, щоб дати можливість волонтерам за спрощеною процедурою отримувати посвідку на тимчасове проживання, а також візу, щоб працювати і допомагати Україні. Фракція «Батьківщина» голосуватиме за цей законопроект у першому читанні.

Водночас я хотів би звернутися як до розробників цього законопроекту, так і до комітету. Давайте подумаємо і зробимо до другого читання все можливе, щоб такий закон не став лазівкою агентів кремля різного виду і навіть з різними громадянствами для проникнення в Україну, вчинення тут диверсій, злочинів проти українців і Збройних Сил України.

Нам потрібен закон, який дійсно надаватиме можливості волонтерам працювати без бюрократичних перешкод, захищатиме національні інтереси України від всякого роду агентів кремля, які можуть і будуть використовувати такий механізм, щоб працювати проти нашої держави.

Фракція «Батьківщина» підтримає законопроект у першому читанні, і до другого читання зробимо його максимально зрозумілим відповідно до нинішніх реалій.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Івановичу.

Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів приготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» щодо скасування візових вимог для іноземців та осіб без громадянства, які є гуманітарними працівниками та волонтерами, на період дії воєнного стану» ([№ 13071](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 277.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації положення Болар» ([№ 13087](#)). Друге читання.

Шановні колеги, є ті, які наполягають на своїх поправках? Немає. Тоді ми можемо одразу переходити до голосування.

Шановні колеги, будь ласка, приготуйтеся до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації положення Болар» (№ 13087) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 265.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Шановні колеги, наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення медичного обстеження водіїв» ([№ 13131](#)).

Колеги, спочатку ми маємо проголосувати за включення цього проекту закону до порядку денного сесії. Прошу зайняти свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про включення проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення медичного обстеження водіїв» (№ 13131) до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 190.

Рішення не прийнято.

Законопроект не включений до порядку денного сесії, тому не може бути розглянутий.

Шановні колеги, наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо особливостей виплати пенсій особам, які вчинили кримінальне правопорушення проти основ національної безпеки, громадської безпеки, миру, безпеки людства, міжнародного правопорядку» ([№ 10355](#)). Друге читання.

Шановні колеги, чи є ті, хто наполягає на врахуванні чи підтвердженні поправок? Ніхто не наполягає. Тоді можемо переходити до голосування.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо особливостей виплати пенсій особам, які вчинили кримінальне правопорушення проти основ національної безпеки, громадської безпеки, миру, безпеки людства, міжнародного правопорядку» (№ 10355) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 244.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Шановні колеги, зараз Олександр Сергійович зробить оголошення, а потім продовжимо розгляд питань порядку денного.

КОРНІЄНКО О.С., *Перший заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Відповідно до частини другої статті 60 Регламенту Верховної Ради України, а також згідно з рішенням депутатської фракції політичної партії «Слуга народу» від 8 травня 2025 року повідомляю про обрання заступником голови депутатської фракції політичної партії «Слуга народу» народного депутата України Халімона Павла Віталійовича. Вітаємо!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, далі у нас проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо удосконалення порядку видачі, продовження та контролю за обґрунтованістю видачі листків непрацездатності» ([№ 13062](#)).

Шановні колеги, для включення цього питання до порядку денного сесії потрібно 226 голосів. Тому прошу народних депутатів приготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про включення законопроекту № 13062 до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 238.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 209.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, запрошую до доповіді голову Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Галину Миколаївну Третякову.

Ви виступатимете і від авторів, і від комітету, тому до 4 хвилин, але ознайомите з рішенням комітету.

ТРЕТЯКОВА Г.М., *голова Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Шановні народні депутати, дякую за включення цього законопроекту до порядку денного сесії. Дякую голові нашої фракції Арахамії Давиду, який є основним автором даного проекту закону, за право і довіру представити проект.

Цим законопроектом удосконалюється процес проведення перевірок листків непрацездатності, які є підставою для формування таких листків, уточнюється механізм компенсації сум страхової виплати, передбачається можливість використання паперових лікарняних листків.

Нагадаю, що ми прийняли закон, відповідно до якого лікарняні листки функціонують виключно в електронному вигляді. Водночас під час війни у нас виникають ситуації, коли не завжди можна це зробити, зокрема тоді, коли жінка народжує дитину не в пологовому будинку, а в тих умовах, в яких вона опинилася, і в цьому випадку лікарняний листок виписати своєчасно просто немає можливості.

Нормами проекту закону врегульовуються ці ситуації, описуються випадки, коли лікарняні листки можна виписувати в паперовому вигляді. Прошу підтримати цю законодавчу ініціативу.

Комітет на своєму засіданні прийняв рішення рекомендувати законопроект № 13062 включити до порядку денного сесії і прийняти його за основу.

Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Галино Миколаївно.

Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи в обговоренні цього проекту закону: два – за, два – проти.

Слово надається народному депутату України Заремському Максиму Валентиновичу, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В. Прошу передати слово Остапенку Анатолію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Анатолій Остапенко. Будь ласка.

ОСТАПЕНКО А.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, прошу підтримати даний законопроект. Як ви знаєте, в умовах війни в нас багато внутрішньо переміщених осіб, на деокупованих територіях іноді не працює система видачі електронного листка непрацездатності. Тому в цій системі ми повинні змінити підходи, щоб людям дати можливість отримувати відповідно до закону всі виплати у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

Цим законопроектом унормовується процес перевірки висновків, визначаються вимоги до уповноважених лікарів, які ці висновки перевірятимуть, мінімізуються корупційні ризики. Також надається право Пенсійному фонду за результатами проведеної уповноваженими особами перевірки через суд вимагати від закладів охорони здоров'я усунення порушень під час видачі листка непрацездатності, удосконалюється процес перевірки коштів, виплачених особі, і в разі неправомірної виплати, їх повернення.

Отже, думаю, цей законопроект є слухним. Прошу колег підтримати його. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від фракції «Європейська солідарність» Саврасов Максим Віталійович. Будь ласка.

САВРАСОВ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Олексію Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Шановні друзі, ось це – тисячі підписів, які зібрали студенти Гончаренко центрів по всій Україні за підвищення заробітних плат вчителів. Бо дуже легко обіцяти 4 тисячі доларів, коли ти балотуєшся, але дуже складно, як виявляється, хоча б мінімально підняти розмір заробітної плати вчителя. Ми вимагаємо, щоб заробітна плата вчителя рівнялася із заробітною платою військовослужбовця в тилу, бо вчителі теж воїни. Заробітна плата вчителя у розмірі 21 тисяча гривень була б сьогодні гідною (я не кажу про 4 тисячі доларів), і це те, що можна і треба робити. Звичайно, йдеться не тільки про вчителів, а й про бібліотекарів, працівників психологічної служби, працівників дитячих садків, всіх тих, хто займається нашою освітою.

Сьогодні День сім'ї. Що найголовніше в кожній сім'ї? Діти, яких ми віддаємо вчителям. Скажіть мені, будь ласка, ви хотіли б працювати за зарплату в розмірі 7-8 тисяч гривень на місяць? То хто залишається працювати вчителем? Ті, хто вже зовсім фанат своєї справи, або ті, які не можуть знайти собі щось краще. Ну, так не може бути. Ми маємо підтримати вчителів, щоб туди йшли найкращі, щоб всі ті люди, в кого є бажання вчити, передавати знання, відчували себе гідно і могли працювати, бо сьогодні це просто подвижники, які залишаються працювати за мізерну заробітну плату.

Ще раз, ось це – тисячі підписів. Чесно кажучи, є велике бажання цим стосом паперів дати по голові нашій владі, яка не розуміє необхідності підтримки вчителя, освіти.

В День сім'ї я звертаюся з проханням негайно зайнятися цим. Зараз, я так розумію, пленарне засідання Верховної Ради і години не пропрацює, буде закриватися, а могли б прийняти важливе рішення стосовно вчителів. Підтримаймо освітян!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євтушок Сергій Миколайович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ЄВТУШОК С.М. Прошу передати слово Михайлу Михайловичу Цимбалюку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Михайлович Цимбалюк. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Шановний пане Голово, шановна президіє, колеги! Щиро долучаюся до всіх привітань з Днем вишиванки.

Стосовно законопроекту. Голова комітету озвучила чітку позицію, висловлену на засіданні комітету щодо цього проекту закону. Але акцентую, що ми змушені виправити нашу помилку. Ви пам'ятаєте, ми ухвалили закон про те, щоб всі листки непрацездатності оформлювалися тільки в електронній формі. Це позитивна річ, але в умовах дії воєнного стану не всі медичні заклади мають технічну можливість виписувати листок непрацездатності в електронній формі. Цим законопроектом в період дії воєнного стану ми дозволяємо, щоб крім електронного, в обігу був і паперовий листок непрацездатності. Це тимчасова міра, тому що використання електронних лікарняних сприяє підвищенню ефективності роботи системи охорони здоров'я та соціального страхування, зменшується ризик корупційності в цій сфері.

Також у цьому проекті закону ми врахували ряд речей стосовно лікарів з певним досвідом і фахом, які мають право перевіряти листки непрацездатності, які є сумнівними.

Отже, є пропозиція підтримати цей законопроект у першому читанні. Я чув, що у деяких колег є певні зауваження, то давайте врахуємо їх до другого читання, ухвалимо законопроект, дамо можливість захистити тих людей, які потребують паперового листка непрацездатності, створимо умову для фаховості роботи лікарів, які ці листки оформляють.

Голосуємо за, фракція «Батьківщина» підтримує.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається Цабалю Володимирі Володимировичу, фракція «Голос». Будь ласка.

ЦАБАЛЬ В.В., *секретар Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Прошу передати слово Руцишину Ярославу Івановичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Іванович Руцишин, і після цього виступу голосуємо. Будь ласка.

РУЩИШИН Я.І., секретар Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 117, Львівська область, політична партія «Голос»). Шановні колеги, наша фракція підтримуватиме цей законопроект. Дякую ініціаторам за його написання. Але я знову-таки про своє. Історично, коли держава була власником всіх підприємств в Україні, було нормальним перекладати соціальні функції на плечі цих підприємств. Але прийшов вільний ринок, хоча, на мою думку, він ще пробирається в Україну, і законодавець приймає закон про підприємства, де пише, що основною метою підприємств, підприємств є отримання прибутку, а не виконання соціальних функцій. Соціальні функції, як передбачено Конституцією, на плечах держави. Але цього, на жаль, не відбувається. У нас і досі оплата перших п'яти днів лікарняних на плечах наших підприємств. Я хотів би сказати, що вже час від цього відмовлятися з кількох причин. І це не тільки через те, що облікові відділи дуже багато часу витрачають на узгодження з працівниками цифр за лікарняні (хто працював на підприємствах, знає), не тільки через те, що підприємець нібито повинен дбати про здоров'я своїх працівників (покажіть мені хоч одного підприємця, котрий зацікавлений в тому, щоб його працівники були хворими). В основному це через те, що ми в такий спосіб впроваджуємо нерівність між підприємствами. Наприклад, підприємство, на якому працює багато жінок, в яких є малі діти, і, дай Боже, щоб їх було більше в нашій країні, несе набагато більше навантаження, ніж підприємство, де цього немає. Отже, в такий спосіб, створюючи нерівність між підприємствами, впроваджуємо викривлення конкуренції на ринку. Тому я подаватиму поправку до цього законопроекту.

Наразі прошу зал підтримати дану ініціативу. Голосуємо за.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили обговорення цього важливого проекту закону. Прошу народних депутатів приготуватися до голосування. Шановні колеги, будь ласка, займіть свої місця, переходимо до голосування за проект закону.

Отже, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо удосконалення порядку видачі, продовження та контролю за обґрунтованістю видачі листків непрацездатності ([№ 13062](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 247.

Рішення прийнято.

Законопроект прийнято в першому читанні.

Колеги, вашій увазі пропонується проект Закону «Про внесення зміни до статті 4 Закону України «Про щомісячну грошову виплату деяким категоріям громадян» ([№ 13164](#)) та альтернативний до нього законопроект [№ 13164-1](#). Їх також треба включити до порядку денного сесії.

Ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного сесії проектів законів № 13164, № 13164-1. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 254.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 212.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова голову Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третякову Галину Миколаївну.

Оскільки ви і від авторів, і від комітету, тому до 4 хвилин, і в кінці ознайомите з рішенням комітету. Будь ласка.

ТРЕТЯКОВА Г.М. Дякую. Шановні народні депутати, коли нас питають, що ми зробили для тих героїв, хто захищає нашу Батьківщину, я хочу всім нагадати, що саме ми прийняли в 2022 році закон, відповідно до якого виплачується грошова виплата особам за особливі заслуги перед Україною.

Серед нас є Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» Ігор Герасименко. Думаю, для нього є відчутними сьогодні ті 24 тисячі гривень (три мінімальні заробітні плати), що він отримує відповідно до закону, який ми прийняли в 2022 році. Це суттєва доплата до заробітної плати народного депутата.

Ті, хто є кавалером «Ордена Богдана Хмельницького» трьох ступенів, отримують згідно із законом грошову виплату у розмірі двох мінімальних заробітних плат, яка відповідно збільшується. Ці виплати на сьогодні більші, ніж середня заробітна плата по Україні. Таким чином ми не тільки шануємо героїв, але й матеріально підтримуємо їх, щоб вони могли адаптуватися, бути повноцінними в суспільстві, допомагали розбудовувати країну, коли повернуться з війни.

Запропонованим законопроектом передбачається, що родини померлих героїв і тих, кого нагороджено «Орденем Богдана Хмельницького» трьох ступенів, «Орденем княгині Ольги» трьох ступенів, теж отримуватимуть додатково до пенсії у зв'язку з втратою годувальника виплату в розмірі однієї мінімальної заробітної плати.

Водночас є шість рішень Великої Палати Верховного Суду про те, що доплату в розмірі 8 тисяч гривень начебто потрібно виплачувати кожному із членів сім'ї. Для того щоб врегулювати цю прогалину в законодавстві і поданий основний законопроект.

В альтернативному законопроекті авторства Тимошенко Юлії Володимирівни, який ми розглядали, йдеться про збільшення виплат. На засіданні комітету ми домовилися, що під час підготовки до другого читання разом з Міністерством фінансів і бюджетним комітетом будемо дивитися, чи зможемо це зробити.

Комітет рекомендує включити до порядку денного сесії основний законопроект, що ми вже зробили, розглянути його і прийняти в першому читанні.

Будь ласка, долучайтесь до доопрацювання законопроекту, який дає можливість не тільки шанувати наших військових, а й матеріально їм допомагати шляхом виплат, як додаткова стипендія.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Галино Миколаївно.

Запрошую до слова автора альтернативного законопроекту № 13164-1 Михайла Михайловича Цимбалюка. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М. Фракція «Батьківщина». Шановні пане Голово, президіє, колеги! Я дякую керівництву всіх фракцій і груп за те, що питання соціального захисту стоять у порядку денному. І сьогодні це вже не перший, а третій законопроект стосовно соціального захисту, який дійсно потрібен.

Продовжуючи виступ голови комітету як автора основного законопроекту, хочу сказати, що основним проектом ми чітко встановили розміри доплат тим, хто має звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка», кого нагороджено «Орденем Богдана Хмельницького» трьох ступенів, «Орденем княгині Ольги» трьох ступенів.

На відміну від основного законопроекту, альтернативним законопроектом пропонуються значно вищі доплати – в розмірі кількох мінімальних зарплат. Щодо цього на засіданні комітету була серйозна дискусія з Міністерством фінансів, бо відповідно до норм законопроекту є потреба в додаткових виплатах. І я дякую членам комітету, ми прийняли спільне рішення: підтримати основний законопроект, а до другого читання, враховуючи позиції Міністерства фінансів, Міністерства у справах ветеранів, інших представників Кабінету Міністрів, а також волонтерських і ветеранських громадських організацій, разом шукати кошти, щоб пропозиції з альтернативного законопроекту частково врахувати в основному.

Тому фракція «Батьківщина» голосуватиме за основний проект закону, і доопрацьовуватимемо його до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи в обговоренні цього законопроекту: два – за, два – проти.

Владлен Неклюдов, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

НЕКЛЮДОВ В.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую, Руслане Олексійовичу. Прошу передати слово Галині Третьяковій для посилення своєї потужної позиції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Галино Миколаївно.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Дякую. Шановні народні депутати! Я ще раз наголошую, щоб ми чітко розуміли, що у 2022 році ми встановили для героїв України з врученням ордена «Золота Зірка» додатково стипендію в розмірі трьох мінімальних заробітних плат, що на сьогодні становить 24 тисячі гривень на місяць. Для повних кавалерів «Ордена Богдана Хмельницького» – дві мінімальні заробітні плати.

Цим законопроектом ми встановили для членів сімей додатково до пенсії у зв'язку з втратою годувальника доплату в розмірі однієї мінімальної заробітної плати, що становить на сьогодні 8 тисяч гривень. Велика Палата Верховного Суду читає законопроект так, що така сума має виплачуватися кожному члену сім'ї. Нам потрібно цю прогалину законодавства врегулювати.

Наразі основний законопроект спрямований на те, щоб всі члени сім'ї, які вважаються утриманцями, отримували пропорційно і пенсію у зв'язку з втратою годувальника, і доплати. Альтернативним законопроектом пропонується збільшити ці виплати, про що ми будемо дискутувати з Міністерством фінансів і бюджетним комітетом.

Таким законопроектом ми не тільки шануємо тих людей, хто захищав нашу Україну, кого відзначено за їх героїзм у захисті держави, а й матеріально допомагаємо. У разі прийняття проекту закону, кожен народний депутат цього скликання може сказати, що ми турбуємося не тільки про сім'ї загиблих, а й про тих, хто відзначений орденом «Золота Зірка», «Орденом Богдана Хмельницького», «Орденом княгині Ольги», виказуємо їм шану у вигляді грошового забезпечення.

Велике прохання підтримати цей законопроект та взяти участь у дискусії щодо розміру таких виплат під час підготовки проекту до другого читання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Саврасов Максим, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

САВРАСОВ М.В. Прошу передати слово Ірині Петрівні Никорак.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Ірино Петрівно.

НИКОРАК І.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний

багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, сьогодні я звертаюся до вас з питанням, яке вимагає не просто нашої уваги, а й дій. Ідеться про щомісячну грошову виплату членам сімей загиблих українців, які мають особливі заслуги перед нашою державою. Колись, за життя, Максим Кривцов сказав: «Коли мене запитують, що таке війна, я без роздуму відповім: імена». Важко усвідомити скількох ми втратили і яким неосяжним є наш обов'язок перед тими, хто віддав своє життя за незалежність, свободу і майбутнє нашої країни. Це люди, у яких залишилися дружини, чоловіки, батьки, діти, які щодня живуть з болем втрати.

Законопроект є важливим кроком, який спрямований на вдосконалення системи таких грошових щомісячних виплат. Водночас до другого читання нам треба доопрацювати і вдосконалити не лише саму систему грошових виплат, а й збільшити їх розмір, як це було передбачено і одноголосно підтримано на рівні нашого комітету. Ця логіка закладена в альтернативному законопроекті.

Вшанування пам'яті наших героїв та підтримка їхніх сімей мають бути не тільки символічними. Поточні виплати, які отримують сім'ї загиблих громадян із числа осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, м'яко кажучи, не відповідають ані економічній реальності, ані подвигу цих людей. Зважаючи на те, що інфляція зростає, а витрати на життя підвищуються, ми зобов'язані переглянути розмір цих щомісячних грошових виплат, маємо встановити механізм індексації цих виплат, а найголовніше – гарантувати державну підтримку на рівні, який відповідатиме справедливості.

Тому я закликаю до однакості підтримки основного законопроекту...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Папієв Михайло Миколайович. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М., секретар Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Прошу передати слово народному депутату Павленку Юрію Олексійовичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрій Олексійович Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги, ми підтримуємо даний законопроект. Вважаємо, треба навести лад у тому, як сьогодні забезпечуються наші герої – люди, які здійснили героїчні вчинки перед нашою Батьківщиною. Наш обов'язок достойно вшанувати подвиг кожного нашого громадянина не лише пафосними

промовами, а й насамперед реальними рішеннями щодо підтримки як героя, так і його сім'ї. Цим законопроектом ми робимо певний крок.

Разом з тим вчергове наголошую, сьогодні ми маємо в країні безсистемну, часто несправедливу соціальну, а, швидше, антисоціальну політику незалежно від того, кого вона стосується: чи то дитини, яка опинилася в складних життєвих обставинах, чи то дитини-сироти, чи то ветерана, чи то героя. На жаль, Міністерство соціальної політики не продукує якісних системних рішень, що призводить дуже часто до хвилювань серед наших громадян, особливо тих, хто потребує негайної підтримки з боку держави або заслужив повагу і увагу від держави.

Є певні зрушення в роботі Міністерства у справах ветеранів, але, на жаль, і ці позитивні ініціативи часто натикаються на відсутність розуміння з боку Міністерства соціальної політики, уряду в цілому.

Дякую за увагу. За законопроект ми проголосуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Лукашуку Богдану Олеговичу, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

ЛУКАШУК Б.О., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).
Прошу передати слово колезі Цимбалюку Михайлу Михайловичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Михайлович Цимбалюк. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, дійсно дуже важливий соціальний законопроект, яким підтримуються як наші герої, нагороджені орденом «Золота Зірка», так і ті, які нагороджені орденом «За мужність» трьох ступенів, «Орденом Богдана Хмельницького» трьох ступенів, «Орденом княгині Ольги» трьох ступенів, та члени сімей у разі смерті (загибелі) осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною.

Дискусія, яку розпочали люди шляхом звернення до судів, сьогодні по-різному трактується. У разі смерті загальна сума ділиться на всіх членів сім'ї, а деякі вважають, що цю суму має отримувати кожен із членів сім'ї загиблого (померлого). Через це такі виплати призупиняються. Мета законопроекту – врегулювати і чітко вказати, хто має отримувати виплату і в якому розмірі.

Нам спільно з Міністерством фінансів треба до другого читання винайти кошти для підвищення таких виплат як особам, які нагороджені вказаними орденами, так і членам сімей, які отримуватимуть доплати до пенсійного забезпечення у зв'язку з втратою годувальника, який має особливі заслуги перед Батьківщиною.

Колеги, прошу підтримати законопроект у першому читанні, і запрошуюю всіх, хто хоче удосконалити цей законопроект, подавати свої поправки до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ще народний депутат Юрченко, і після цього будемо голосувати. Прошу народних депутатів приготуватися до голосування.

Юрченко. Будь ласка.

ЮРЧЕНКО О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, маємо усвідомити, що сьогодні ми тут саме через те, що в когось вистачило сили духу, характеру, міцності робити надзвичайні речі, які дозволили захистити Батьківщину, відстояти Київ, дозволили, щоб ми всі тут жили. Не наглядові ради, не прокурори і не судді, а саме захисники і ті, які проявили себе хоробро на полі бою та їхні сім'ї повинні бути забезпечені соціальним захистом.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили обговорення цього питання. Прошу народних депутатів підготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення зміни до статті 4 Закону України «Про щомісячну грошову виплату деяким категоріям громадян» ([№ 13164](#)) за основу з урахуванням пропозицій комітету.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 262.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, розгляд питань порядку денного на сьогодні завершено. Дякую всім за плідну роботу. Зараз оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасно. Нагадую на необхідності непоширення інформації щодо його початку.

Працюємо далі на благо України. Слава Україні!